

Opravična št.:

Up-562/14

ECLI:

ECLI:SI:USRS:2017:Up.562.14

Akt:

Sklep Vrhovnega sodišča št. Cp 7/2014 z dne 17. 4. 2014 in sklep Višjega sodišča v Kopru št. Su 43/2014 z dne 17. 3. 2014

Izrek:

Sklep Vrhovnega sodišča št. Cp 7/2014 z dne 17. 4. 2014 in sklep Višjega sodišča v Kopru št. Su 43/2014 z dne 17. 3. 2014 se razveljavita v delu, ki se nanaša na zahtevo za izločitev višje sodnice Aleksandre Ukmar. Zadeva se v tem obsegu vrne Višnjemu sodišču v Kopru v novo odločanje.

V primeru, da bo pritožnikovi zahtevi za izločitev sodnice Aleksandre Ukmar v ponovljenem postopku ugodeno, mora sodišče pritožniku na njegov pravočasni in popolni predlog omogočiti obnovo postopka št. Cp 825/2013 pred Višjim sodiščem v Kopru iz razloga po 1. točki 394. člena Zakona o pravnem postopku (Uradni list RS, št. 73/07 – uradno prečiščeno besedilo in 45/08).

Ustavna pritožba se v delu, ki se nanaša na odločitev o zavrženju zahteve za izločitev višje sodnice Berte Žorž, zavrne.

Nasprotna stranka iz pravnega postopka, Breda Pečan, Izola, sama nosi svoje stroške postopka z ustavno pritožbo.

Evidenčni stavek:

Pritožniku, ki se je pozanimal o sestavi pritožbenega senata še pred sejo Višjega sodišča in ki je zahteval izločitev domnevno pristranske sodnice takoj, ko je izvedel, da bo v njegovi zadevi prvič odločala tudi ona, ponovno vsebinsko odločanje o zadevi pa je – kljub že sprejeti, vendar še ne odpravljeni odločitvi – še bilo mogoče, glede na vse okoliščine obravnavanega primera ni mogoče očitati, da je po lastni krivdi zamudil skrajni rok za uveljavljanje zahteve za izločitev. Drugačno stališče ni sprejemljivo z vidika pravice do nepristranskega sojenja iz prvega odstavka 23. člena Ustave, saj pretirano omejuje možnost pritožnika zahtevati izločitev sodnika.

Geslo:

1.5.51.2.10 - Ustavno sodstvo - Odločbe - Vrste odločitev Ustavnega sodišča - V postopku odločanja o ustavni pritožbi - Razveljavitev/odprava izpodbijanega akta in vrnitev v novo odločanje.

1.5.51.2.6 - Ustavno sodstvo - Odločbe - Vrste odločitev Ustavnega sodišča - V postopku odločanja o ustavni pritožbi - Zavrnitev ustavne pritožbe.

1.5.51.2.13 - Ustavno sodstvo - Odločbe - Vrste odločitev Ustavnega sodišča - V postopku odločanja o ustavni pritožbi - Določitev načina izvršitve odločbe.

1.4.14.3 - Ustavno sodstvo - Postopek - Stroški - Stroški postopka.

5.3.13.14 - Temeljne pravice - Državljanске in politične pravice - Procesna jamstva, pravica do obrambe in poštenega sojenja „(19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31)“ - Nepristranskost „(23)“.

Pravna podlaga:

Člen 23.1, Ustava [URS]

Člen 34.1, 40.2, 49.1, 59.1, Zakon o Ustavnem sodišču [ZUstS]

Opomba:

⌘

Dokument v PDF obliki:

 [Up-562-14.pdf](#)

Polno besedilo:

Up-562/14-29

2. 3. 2017

ODLOČBA

Ustavno sodišče je v postopku odločanja o ustavni pritožbi Jožefa Horvata, Šmarje, na seji 2. marca 2017

odločilo:

- 1. Sklep Vrhovnega sodišča št. Cp 7/2014 z dne 17. 4. 2014 in sklep Višjega sodišča v Kopru št. Su 43/2014 z dne 17. 3. 2014 se razveljavita v delu, ki se nanaša na zahtevo za izločitev višje sodnice Aleksandre Ukmar. Zadeva se v tem obsegu vrne Višnjemu sodišču v Kopru v novo odločanje.**
- 2. V primeru, da bo pritožnikovi zahtevi za izločitev sodnice Aleksandre Ukmar v ponovljenem postopku ugodeno, mora sodišče pritožniku na njegov pravočasni in popolni predlog omogočiti obnovo postopka št. Cp 825/2013 pred Višjim sodiščem v Kopru iz razloga po 1. točki 394. člena Zakona o pravnem postopku (Uradni list RS, št. 73/07 - uradno prečiščeno besedilo in 45/08).**
- 3. Ustavna pritožba se v delu, ki se nanaša na odločitev o zavrženju zahteve za izločitev višje sodnice Berte Žorž, zavrne.**
- 4. Nasprotna stranka iz pravnega postopka, Breda Pečan, Izola, sama nosi svoje stroške postopka z ustavno pritožbo.**

OBRAZLOŽITEV

A.

1. Pritožnik je 12. 3. 2014 vložil zahtevo za izločitev dveh sodnic Višjega sodišča v Kopru, ki sta bili članici senata pri odločanju o njegovi pritožbi zoper sklep sodišča prve stopnje v delu, v katerem je bil zavrnjen njegov predlog za obnovo postopka. Podpredsednica Višjega sodišča v Kopru je z izpodbijanim sklepom 17. 3. 2014, zavrgla pritožnikovo zahtevo za izločitev. Vrhovno sodišče je zavrnilo pritožnikovo pritožbo in potrdilo sklep podpredsednice Višjega sodišča. Po presoji sodišč je pritožnik zahtevo za izločitev sodnic podal prepozno, saj jo je vložil en dan po seji pritožbenega senata z dne 11. 3. 2014. Glede na drugi odstavek 72. člena Zakona o pravnem postopku (v nadaljevanju ZPP) naj bi bil namreč za presojo pravočasnosti zahteve odločilen trenutek izdaje odločbe in ne trenutek njene odprave. Na to presojo po oceni sodišč ne more vplivati okoliščina, da je pritožnik šele na dan odločanja pritožbenega senata izvedel za njegovo sestavo. Pritožnik naj bi lahko poimensko zahtevo za izločitev sodnic vložil že prej, to je takoj, ko je izvedel za razloge za izločitev. Izpodbijana sklepa sta v delu, ki se nanaša na zahtevo za izločitev sodnice Berte Žorž, utemeljena še na dodatnem stališču, da ni dopustna ponovna, z enakimi razlogi utemeljena zahteva za izločitev iste sodnice v istem postopku.

2. Pritožnik se ne strinja z nosilnim stališčem izpodbijanih sklepov. Sklicuje se na komentar k drugemu odstavku 72. člena ZPP, po katerem naj bi bilo treba zakonsko besedilo "do izdaje odločbe" razlagati tako, da se lahko izločitev višjega sodnika zahteva vse do trenutka, ko pošlje sodišče pisni odpravek sodbe stranki.^[1] Enako stališče naj bi sprejelo tudi Ustavno sodišče v odločbi št. Up-365/05 z dne 6. 7. 2006 (Uradni list RS, št. 76/06, in OdlUS XV, 93). Upošteva se navedeno naj bi pritožnik izločitev sodnic pravočasno zahteval, saj naj bi Višje sodišče poslalo svoj sklep sodišču prve stopnje 17. 3. 2014, in šele to naj bi ga nato poslalo pritožniku. Zavrženje pritožnikove zahteve za izločitev namesto njene vsebinske obravnave naj bi bilo zato nesprejemljivo z vidika pravice do nepristranskega sojenja iz prvega odstavka 23. člena Ustave. Pritožnik trdi, da v obravnavani zadevi ni bil zagotovljen niti objektivni videz nepristranskosti sodišča. Nemogoče naj bi bilo, da bi pritožbeni senat, ki naj bi bil v tej zadevi imenovan šele 10. 3. 2014, že dan zatem objektivno odločil o pritožnikovi pritožbi. Navedeno naj bi vzbujalo resen dvom o resničnosti datuma izdaje sklepa Višjega sodišča. Pritožnik Ustavnemu sodišču predlaga, naj, kot je to storilo v odločbi št. Up-365/05, razveljavi meritorni sklep Višjega sodišča in odredi ponovno obravnavo njegove pritožbe pred drugim pritožbenim senatom. Kajti pritožnik naj bi zaradi predstavljenih okoliščin primera utemeljeno dvomil o nepristranskosti vseh sodnic pritožbenega senata, ki je obravnaval njegovo pritožbo. Dne 29. 9. 2015 je pritožnik Ustavnemu sodišču predlagal, naj izloči vse v njegovi pravdni zadevi sodeče sodnice in sodnike Okrožnega oziroma Višjega sodišča v Kopru. Predlagal je tudi, naj Ustavno sodišče združi to zadevo z zadevo št. Up-518/15, v kateri pritožnik z ustavno pritožbo izpodbija pravnomočni sklep o zavrnitvi njegovega predloga za obnovo postopka in sklep Vrhovnega sodišča o zavrnitvi revizije zoper ta sklep.

3. Ustavno sodišče je ustavno pritožbo s sklepom senata št. Up-562/14 z dne 31. 3. 2016 sprejelo v obravnavo. O tem je skladno s prvim odstavkom 56. člena Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 64/07 – uradno prečiščeno besedilo in 109/12 – v nadaljevanju ZUstS) obvestilo Vrhovno sodišče, skladno z drugim odstavkom istega člena ZUstS pa je ustavno pritožbo poslalo v odgovor nasprotni stranki iz pravnega postopka, v katerem je bila zahtevana sporna izločitev. Nasprotna stranka iz pravnega postopka se v svojem odgovoru pridružuje stališču sodišč o

prepozno vloženi zahtevi pritožnika. Pritožnik bi moral po njenem mnenju izločitev sodnic zahtevati takoj, ko je izvedel za izločitvene razloge, vendar najkasneje do izdaje odločbe. Slednje naj bi drugi odstavek 72. člena ZPP jasno določal. Stališče o odločilnosti trenutka izdaje odločbe in ne trenutka njene odprave naj bi pomenilo ustaljeno stališče sodne prakse. Tako stališče naj bi bilo smiselno tudi ob upoštevanju 74. člena ZPP, skladno s katerim sodnik, čigar izločitev je predlagana, ne sme izdati končne odločbe v zadevi. Po trenutku, ko je odločitev sprejeta, naj tako postopanje ne bi bilo več mogoče. Stališče o odločilnosti trenutka odpreme odločbe naj bi bilo nelogično tudi ob upoštevanju dejstva, da postane odločba pravnomočna z dnem izdaje odločbe višjega sodišča, ki naj je naknadno – razen v postopku z izrednimi pravnimi sredstvi – ne bi bilo več mogoče spreminjati. Razlaga, za katero se zavzema pritožnik, naj ne bi bila sprejemljiva z vidika pravice do enakega varstva pravic ne le zato, ker naj bi pomenila odstop od ustaljene sodne prakse, ampak tudi zato, ker naj bi pomenila, da je možnost vlaganja zahteve za izločitev odvisna od hitrosti odločanja posameznih senatov. Sicer pa bi lahko pritožnik po mnenju nasprotne stranke iz pravnega postopka za sestavo senata izvedel že prej, ker naj bi bila ta razvidna iz letnega razporeda dela sodišča. Nasprotna stranka iz pravnega postopka pritožniku očita, da se je pozanimal o sestavi senata šele več mesecev po vloženi pritožbi. Nasprotuje tudi njegovim trditvam, da je bil pritožbeni senat imenovan šele 10. 3. 2014, ko je sodišče z dopisom le odgovorilo na njegovo poizvedbo o sestavi senata. Ker naj bi bila pritožnikova zahteva za izločitev sodnic tudi po vsebini očitno neutemeljena, naj bi bilo ponavljanje postopka tudi sicer nesmiselno. Nasprotna stranka iz pravnega postopka še opozarja, da je vlaganje neutemeljenih zahtev za izločitev *modus operandi* ustavnega pritožnika. Glede na vse navedeno Ustavnemu sodišču predlaga, naj ustavno pritožbo zavrne, pritožniku pa naloži povračilo njenih stroškov postopka v zvezi z odgovorom na ustavno pritožbo.

4. Pritožnik zavrača stališča nasprotne stranke iz pravnega postopka iz odgovora na ustavno pritožbo. Poudarja, da izdaja odločbe ni enaka razsodbi. Izdaja odločbe naj bi šele sledila razsodbi. Beseda izdati naj bi dejansko pomenila odposlati. Pritožnik zanika trditve, da bi mu lahko bil pritožbeni senat znan že na podlagi letnega razporeda dela sodišča. Ko naj bi se 7. 3. 2014 zglasil v sodni pisarni Višjega sodišča, naj bi mu bilo pojasnjeno, da senat še ni znan in da bodo spis obravnavale tiste sodnice, ki bodo imele čas. Pritožnik Ustavnemu sodišču predlaga, naj zaključi to zadevo tako, da izda "oprostilno" sodbo in da naloži nasprotni stranki povračilo njegovih stroškov pravnega postopka.

B.

5. Skladno s prvim odstavkom 23. člena Ustave ima vsakdo pravico, da o njegovih pravicah in dolžnostih ter o obtožbah proti njemu brez nepotrebne odlašanja odloča neodvisno, nepristransko in z zakonom ustanovljeno sodišče. Pravica do sodnega varstva torej med drugim vsebuje jamstvo, da odloča nepristransko sodišče. Ustavno sodišče, enako kot Evropsko sodišče za človekove pravice (v nadaljevanju ESČP), za presojo nepristranskosti sodišča uporablja subjektivni in objektivni test. Medtem ko gre pri subjektivnem testu za ugotavljanje osebnega prepričanja odločujočega sodnika (pri čemer se do nasprotnega dokaza domneva, da je sodnik nepristranski), gre pri objektivnem testu za presojo, ali obstajajo na strani sodnika določene okoliščine, ki lahko pri razumnem človeku ustvarijo legitimni dvom o njegovi nepristranskosti.^[2] Pri uresničevanju pravice do nepristranskega sojenja ni pomembno zgolj to, da je nepristranskost sojenja dejansko zagotovljena, temveč se mora ta odražati tudi navzven. Določen pomen ima

torej tudi t. i. videz nepristranskosti sojenja.[3] V nasprotnem primeru je lahko ogroženo tako zaupanje javnosti v nepristranskost sodišč nasploh kot tudi zaupanje strank v nepristranskost sojenja v konkretni zadevi.[4] Vendar vtis, ki si ga ustvari stranka, ni odločilen. Dvom o nepristranskosti sodišča mora biti upravičen v objektivnem smislu.[5]

6. Za presojo nepristranskosti sodišča so bistvenega pomena tudi strukturne oziroma organizacijske okoliščine sodišča. Ni dovolj, da sodišče v postopku ravna in odloča nepristransko, sodišče mora biti sestavljeno tako, da ne obstajajo nikakršne okoliščine, ki bi vzbujale dvom o videzu nepristranskosti sodnikov.[6] Eden od najpomembnejših procesnih zakonskih institutov, ki služijo zagotovitvi pravice do nepristranskega sojenja, je institut izločitve sodnika, ki ga ZPP ureja v 70. do 75. členu.[7] Skladno s prvim odstavkom 72. člena ZPP lahko izločitev zahtevajo tudi stranke. Drugi odstavek 72. člena ZPP to procesno upravičenje stranke časovno omejuje tako, da stranki nalaga dolžnost zahtevati izločitev takoj, ko izve, da je podan razlog za izločitev, vendar najpozneje do konca glavne obravnave pred pristojnim sodiščem, in če ni bilo obravnave, do izdaje odločbe. Ta časovna omejitev dejansko velja le za t. i. odklonitveni razlog (*iudex suspectus*) iz 6. točke 70. člena ZPP, ne pa za t. i. izključitvene razloge (*iudex inhabilis*) iz 1. do 5. točke 70. člena ZPP.[8] Izključitvene razloge je namreč mogoče uveljavljati tudi v postopku z rednimi in izrednimi pravnimi sredstvi.[9] Drugače pa procesno upravičenje stranke zahtevati izločitev sodnika zaradi obstoja odklonitvenega razloga ugasne, če ga stranka ne uveljavlja, kot ji nalaga zakon.[10]

7. Pritožnik očita protiustavnost pravnemu stališču, da pomeni skladno z drugim odstavkom 72. člena ZPP skrajni rok, do katerega bi lahko zahteval izločitev sodnic Višjega sodišča zaradi obstoja odklonitvenega razloga, trenutek sprejetja odločitve v njegovi zadevi na seji pritožbenega senata. Pri tem opozarja, da do dneva seje pritožbenega senata kljub lastnim prizadevanjem v tej smeri ni bil seznanjen z njegovo sestavo. Ustavno sodišče mora v tej zadevi presoditi, ali so bile pritožniku v okoliščinah obravnavanega primera zagotovljene zadostne možnosti za uveljavljanje izločitve domnevno pristranskih sodnic, zagotovljene s prvim odstavkom 23. člena Ustave.

8. Časovna omejitev procesnega upravičenja stranke zahtevati izločitev sodnika je nujna za zagotovitev učinkovitega sodnega varstva brez nepotrebne odlašanja. Vendar se ta omejitev v določenih primerih lahko izkaže za prekomerno. Ustavno sodišče je že ugotovilo neskladje zakonske ureditve (kazenskega postopka) s prvim odstavkom 23. člena Ustave, ker strankam ni omogočala vložitve zahteve za izločitev (prvostopenjskega) sodnika po začetku glavne obravnave (glej odločbo št. U-I-149/99). Po oceni Ustavnega sodišča taka zakonska ureditev stranki ni omogočala učinkovitega izpodbijanja domneve o sodnikovi nepristranskosti, ker se lahko razlogi za dvom o nepristranskosti pojavijo tudi na sami glavni obravnavi (na podlagi konkretnega ravnanja sodnika) in ker stranka za celotno sestavo senata izve šele tik pred glavno obravnavo in nima časa preveriti, ali so pri katerem od članov senata morda podane okoliščine, ki vzbujajo dvom o njegovi nepristranskosti (odločba št. U-I-149/99, 11. točka obrazložitve). Skladnosti drugega odstavka 72. člena ZPP s pravico do nepristranskega sojenja Ustavno sodišče še ni presojalo. Je pa v sklepu št. Up-132/03 z dne 12. 3. 2004 (4. točka obrazložitve) zapisalo, da ni izključeno, da je z vidika pravice do nepristranskega sojenja lahko sporna ureditev, ki ne omogoča, da bi stranka razlog, da obstaja dvom o nepristranskosti (višjega) sodnika po 6. točki 70. člena ZPP, uveljavljala z revizijo ali obnovo postopka.

9. Na podlagi vpogleda v pravnici spis zadeve, v kateri je bila zahtevana sporna izločitev, je

Ustavno sodišče ugotovilo naslednja, za konkretno ustavnosodno presojo pomembna dejstva. Pritožnik je 16. 9. 2013 vložil pritožbo zoper prvostopenjski sklep o zavrnitvi njegovega predloga za obnovo postopka. Zadeva je bila 14. 11. 2013 predložena Višjemu sodišču v Kopru. Predsednica Višjega sodišča v Kopru je s sklepom št. Su 220100/2013 z dne 26. 11. 2013 zavrnila pritožnikovo zahtevo za izločitev višjih sodnic Sabine Vrčon, Eveline Toroš in Berte Žorž (te sodnice so že odločale v pritožnikovi zadevi), ki naj bi jo pritožnik po lastnih trditvah vložil 22. 11. 2013. Ta odločitev je bila potrjena s sklepom Ustavnega sodišča št. Cp 1/2014 z dne 6. 2. 2014. Pritožnik je 10. 3. 2014 na predsednico Višjega sodišča v Kopru naslovil prošnjo, naj ga seznanijo s sestavo pritožbenega senata, ker naj tega podatka v sodni pisarni Višjega sodišča ne bi uspel pridobiti. V prošnji je navedel, da jo podaja zaradi morebitnega uveljavljanja zahteve za izločitev sodnikov. Sodnica poročevalka v pritožnikovi zadevi (Špela Prodan) je pritožnika z dopisom z dne 10. 3. 2014 obvestila o sestavi pritožbenega senata. Iz dopisa izhaja, da bosta v pritožbenem senatu poleg nje sodelovali še sodnici Aleksandra Ukmar in Berta Žorž. Iz spisa ne izhaja, da bi sodnica Ukmar že odločala v pritožnikovi zadevi. Pritožnik je navedeni dopis prejel 11. 3. 2014. Istega dne je Višje sodišče na nejavni seji odločalo o pritožnikovi pritožbi. Pritožnik je 12. 3. 2014 vložil sporno zahtevo za izločitev sodnic Ukmar in Žorž. V njej je navedel, da je sodnica Ukmar v velikem prijateljstvu z nasprotno stranko. Izločitev sodnice Žorž je pritožnik utemeljeval s sklicevanjem na že predhodno vloženo zahtevo za njeno izločitev. Višje sodišče je skladno s 361. členom ZPP 17. 3. 2014 dostavilo pravični spis skupaj s svojo odločbo Okrožnemu sodišču v Kopru. Sklep Višjega sodišča je bil odpravljen z Okrožnega sodišča 18. 3. 2014. Predsednica Višjega sodišča v Kopru je zavrgla pritožnikovo zahtevo za izločitev kot prepozno s sklepom z dne 17. 3. 2014.

10. Iz navedenega izhaja, da pritožnik pred prejemom odgovora na svoj dopis ni vedel in ni mogel vedeti, da bo o njegovi pritožbi odločala sodnica Ukmar. Višje sodišče v Kopru ga namreč pred tem ni obveščalo o sestavi senata.^[11] Ta sodnica dotlej tudi ni sodelovala pri odločanju v njegovi zadevi. Kdo bo odločal o njegovi pritožbi, pritožnik tudi v vpogledom v Letni raspored dela sodnic in sodnikov Višjega sodišča v Kopru, ki je objavljen na spletni strani tega sodišča, ne bi mogel izvedeti. V letnem rasporedu dela posameznega sodišča so objavljeni le rasporedi sodnikov na posamezna pravna področja in v posamezne senate.^[12] Pri tem iz Letnega rasporeda dela Višjega sodišča v Kopru izhaja, da to sodišče na civilnem oddelku nima stalnih pritožbenih senatov, ampak se tričlanski pritožbeni senati po predpisanem ključu sestavljajo iz skupine štirih oziroma več sodnic in sodnikov.^[13] Javno dostopen je bil torej le podatek, da sodnica Ukmar sodeluje pri sojenju na civilnem oddelku Višjega sodišča v Kopru.^[14] Takoj ko je pritožnik na podlagi lastnih poizvedb izvedel, da bo v senatu sodelovala tudi sodnica Ukmar, je zahteval njeno izločitev. Višje sodišče je dan po odpremi odgovora pritožniku odločilo o njegovi pritožbi, čeprav je bilo glede na pritožnikov dopis pričakovati, da bo zahteval izločitev katere od sodnic. Ker je Višje sodišče dan po seji pritožbenega senata, torej preden je bila njegova odločba odpravljena oziroma preden je bil pravični spis vrnjen Okrožnemu sodišču, prejelo pritožnikovo zahtevo za izločitev, bi jo zaradi zagotovitve videza nepristranskosti moglo in moralo šteti za pravočasno. Ovir pri tem mu veljavna zakonodaja ni postavljala. Drugi odstavek 72. člena ZPP je mogoče razlagati tako, da je izločitev mogoče zahtevati vse do odprave odločbe. V obravnavanem primeru je torej mogoča tudi širša, ustavno sprejemljiva razlaga drugega odstavka 72. člena ZPP. Takega sklepa pa ne utemeljuje le dejstvo, da je s pojmom izdaje odločbe mogoče razumeti tudi trenutek njene odpreme, ampak predvsem dejstvo, da Višje sodišče vse do trenutka odpreme svoje odločbe nanjo ni vezano. Šele odprema odločbe strankam sodišču onemogoča vsebinsko spremembo sprejete odločitve z njeno "revotacijo", ki se je sodišča v praksi – čeprav ta ni izrecno

zakonsko urejena – poslučujejo.[15] Kajti za zagotovitev videza nepristranskosti ne bi bilo dovolj, da bi sodišče obravnavalo pritožnikovo zahtevo za izločitev po vsebini, ampak bi moralo (tudi v primeru, ko bi bila njegova zahteva morda zavrnjena) ponovno odločati o pritožnikovi pritožbi zoper sklep o zavrnitvi predloga za obnovo postopka.[16]

11. Ovir za širšo razlago drugega odstavka 72. člena ZPP v tej zadevi sodišču tudi ni postavljala drugačna ustaljena sodna praksa, kot zmotno meni nasprotna stranka iz pravnega postopka. Prvič zato, ker 22. člen Ustave ne prepoveduje kakršnega koli odstopa od ustaljene sodne prakse, pač pa le arbitraren odstop.[17] In drugič zato, ker drugačno stališče v sodni praksi ni ustaljeno. V sodni praksi je sicer zaslediti stališče, da ni mogoče zahtevati izločitve (višjega) sodnika po tem, ko je o stvari že odločil (tako Vrhovno sodišče v sodbi in sklepu št. II Ips 619/2003 z dne 11. 11. 2004 in v sklepu št. Cp 12/2008 z dne 10. 7. 2008). Vendar je mogoče v sodni praksi zaslediti tudi drugačno stališče, po katerem ima stranka čas zahtevati izločitev višjega sodnika vse do vročitve pisnega odprava sodne odločbe (prim. odločitve Vrhovnega sodišča št. VIII Ips 92/2009 z dne 9. 11. 2010, št. VIII Ips 476/2009 z dne 7. 6. 2011 in št. Cp 13/2014 z dne 21. 8. 2014).

12. V obravnavani zadevi torej ni bilo ovir za sprejetje ustavnopravno sprejemljivega stališča, da je pritožnik izločitev sodnice Ukmar pravočasno zahteval. Drugi odstavek 72. člena ZPP tako razlago omogoča, ponovno odločanje pritožbenega senata v pritožnikovi zadevi – po vsebinski obravnavi njegove zahteve za izločitev, če ta po oceni sodišč ni obremenjena z drugimi formalnimi pomanjkljivostmi – pa je še bilo mogoče. Le tako postopanje sodišča bi bilo glede na okoliščine obravnavanega primera sprejemljivo z vidika pritožnikove pravice do nepristranskega sojenja. Res so od trenutka, ko je bila pritožnikova pritožba poslana Višjemu sodišču, pa do pritožnikove oprave poizvedb o sestavi pritožbenega senata pretekli štiri meseci. In res pritožnik v zahtevi za izločitev ni trdil, da ni prej vedel za uveljavljani razlog za izločitev sodnice Ukmar. Vendar pritožniku, ki se je pozanimal o sestavi pritožbenega senata še pred sejo Višjega sodišča in ki je zahteval izločitev sodnice Ukmar takoj, ko je izvedel, da bo v njegovi zadevi prvič odločala tudi ona, ponovno vsebinsko odločanje o zadevi pa je še bilo mogoče, glede na vse okoliščine obravnavanega primera ni mogoče očitati, da je po lastni krivdi zamudil skrajni rok za uveljavljanje zahteve za njeno izločitev. Še posebej, če sodišče samo prispeva k temu, da stranka neko pravico izgubi (Višje sodišče bi lahko počakalo z odločanjem o pritožnikovi pritožbi), mora bolj permissivno obravnavati njene zahteve. Nasprotna stranka iz pravnega postopka sicer opozarja, da je pritožnik v tej zadevi že vložil številne (neutemeljene) zahteve za izločitev sodnic in sodnikov, in podatki spisa to potrjujejo. Vendar to v konkretni zadevi ne more vplivati na drugačno presojo Ustavnega sodišča. Zgolj zato o morebitni zlorabi procesne pravice, ki bi lahko utemeljevala ustavnopravno sprejemljivost izpodbijane odločitve, ni mogoče govoriti. Ni namreč videti, da bi v primeru zahteve za izločitev sodnice Ukmar šlo za tak primer. Kajti pritožnik svoje zahteve v tem delu ni utemeljeval z očitno neutemeljenimi razlogi. Prijateljstvo sodnice in nasprotne stranke je okoliščina osebne narave, ki lahko pomeni razlog za izločitev. Iz tega razloga je že bilo ugodeno zahtevi pritožnika v tej zadevi za izločitev nekdanjega predsednika Okrožnega sodišča v Kopru. Pritožniku kot predlagatelju obnove postopka pa tudi ni mogoče očitati, da bi vložil to zahtevo zgolj z namenom zavlačevanja postopka.

13. Ker sodišča pritožniku v okoliščinah obravnavanega primera niso zagotovila učinkovitega uveljavljanja zahteve za izločitev sodnice Ukmar, so s tem kršila njegovo pravico do nepristranskega sojenja iz prvega odstavka 23. člena Ustave. Zaradi ugotovljene kršitve je Ustavno sodišče razveljavilo izpodbijana sklepa v delu, ki se nanaša na zahtevo za izločitev te

sodnice, in zadevo v tem obsegu vrnilo v odločanje Višjemu sodišču v Kopru (1. točka izreka).

14. Kršitev pravice do nepristranskega sojenja se je v obravnavanem primeru manifestirala v rednem sodnem postopku, ki je bil pravnomočno končan s sodnimi odločbami, ki niso predmet izpodbijanja s to ustavno pritožbo. Zato Ustavno sodišče ne more slediti predlogu pritožnika, naj, kot je to storilo v odločbi št. Up-365/05, razveljavi meritorno odločitev Višjega sodišča. Tam je bila namreč z ustavno pritožbo izpodbijana taka odločitev sodišča. Pritožnik je sicer vložil ustavno pritožbo tudi zoper meritorno odločitev sodišč (zadeva št. Up-518/15) in je Ustavnemu sodišču tudi predlagal, naj zadevi združi. Vendar Ustavno sodišče ni sledilo njegovemu predlogu, saj zadevi ne odpirata enakih ustavnopravnih vprašanj (pritožnik v drugem postopku ne uveljavlja enake kršitve človekove pravice). Je pa Ustavno sodišče zato, da bi omogočilo odpravo posledic ugotovljene kršitve človekove pravice za primer, če bi bilo v ponovljenem postopku pritožnikovi zahtevi za izločitev sodnice Ukmar ugodeno, na podlagi drugega odstavka 40. člena v zvezi s prvim odstavkom 49. člena ZUstS določilo način izvršitve svoje odločbe (2. točka izreka). Sodišču je odredilo, naj v takem primeru pritožniku na podlagi njegovega (pravočasnega in popolnega) predloga za obnovo postopka omogoči obnovo postopka št. Cp-825/2013 pred Višjim sodiščem v Kopru, in sicer na podlagi smiselne uporabe 1. točke 394. člena ZPP. Ta zakonska določba namreč kot razlog za obnovo postopka določa sodelovanje sodnika pri izdaji odločbe, ki je bil s sklepom sodišča izločen.

15. Izpodbijana sklepa sta v delu, ki se nanaša na zahtevo za izločitev sodnice Žorž, utemeljena še na dodatnem, od prvega neodvisnem stališču o nedovoljenosti ponovne identične zahteve za izločitev. Tega stališča pritožnik ne izpodbija. Zato je Ustavno sodišče njegovo ustavno pritožbo v tem delu zavrnilo (3. točka izreka).

16. Pritožnik je Ustavnemu sodišču predlagal, naj izloči vse sodeče sodnice in sodnike v njegovi pravnih zadevi. Ustavno sodišče o tem ne odloča. V skladu s prvim odstavkom 73. člena ZPP odloča o zahtevi za izločitev predsednik sodišča, na katerem sodi domnevo pristranski sodnik.

17. V skladu s prvim odstavkom 34. člena ZUstS nosi v postopku pred Ustavnim sodiščem vsak udeleženec svoje stroške, če Ustavno sodišče ne odloči drugače. Navedena določba se po prvem odstavku 49. člena ZUstS uporablja tudi v postopku z ustavno pritožbo. Za drugačno odločitev bi morali obstajati posebej utemeljeni razlogi, ti pa niso izkazani. Ustavno sodišče je zato o predlogu nasprotne stranke iz pravnega postopka za povrnitev stroškov postopka pred Ustavnim sodiščem odločilo, kot izhaja iz 4. točke izreka te odločbe.

C.

18. Ustavno sodišče je sprejelo to odločbo na podlagi prvega odstavka 59. člena, drugega odstavka 40. člena v zvezi s prvim odstavkom 49. člena in prvega odstavka 34. člena v zvezi s prvim odstavkom 49. člena ZUstS v sestavi: predsednica dr. Jadranka Sovdat ter sodnice in sodniki dr. Mitja Deisinger, dr. Dunja Jadek Pensa, dr. Špelca Mežnar, dr. Ernest Petrič, Jasna Pogačar, Marko Šorli in Jan Zobec. Odločbo je sprejelo soglasno.

dr. Jadranka Sovdat
Predsednica

-
- [1] L. Ude v: L. Ude in A. Galič (red.), *Pravdni postopek, Zakon s komentarjem*, 1. knjiga, Uradni list Republike Slovenije in GV Založba, Ljubljana 2005, str. 308.
- [2] Prim. z odločbo Ustavnega sodišča št. Up-679/06, U-I-20/07 z dne 10. 10. 2007 (Uradni list RS, št. 101/07, in OdlUS XVI, 109), 47. točka obrazložitve, in s sodbama ESČP v zadevah *Sacilor Lormines proti Franciji* z dne 9. 11. 2006, 60. točka obrazložitve, in *Švarc in Kavnik proti Sloveniji* z dne 8. 2. 2007, 38. in 39. točka obrazložitve.
- [3] Prav tam.
- [4] Prim. z odločbama Ustavnega sodišča št. Up-799/13 z dne 22. 1. 2015 (Uradni list RS, št. 9/15), 9. točka obrazložitve, in št. Up-217/15 z dne 7. 7. 2016 (Uradni list RS, št. 51/16), 17. točka obrazložitve. Prim. tudi s sodbama ESČP v zadevah *Coeme in drugi proti Belgiji* z dne 22. 6. 2000, 121. točka obrazložitve, in *Švarc in Kavnik proti Sloveniji*, 39. točka obrazložitve.
- [5] Prim. z odločbo Ustavnega sodišča št. Up-799/13, 17. točka obrazložitve, in s sodbama ESČP v zadevah *Coeme in drugi proti Belgiji* ter *Švarc in Kavnik proti Sloveniji*.
- [6] Prim. z odločbami Ustavnega sodišča št. U-I-149/99 z dne 3. 4. 2003 (Uradni list RS, št. 44/03, in OdlUS XII, 25), 7. točka obrazložitve, št. Up-217/15, 17. točka obrazložitve, in št. Up-879/14 z dne 20. 4. 2015 (Uradni list RS, št. 30/15), 52. točka obrazložitve.
- [7] Prim. z odločbama Ustavnega sodišča št. Up-365/05, 7. točka obrazložitve, in št. Up-679/06, U-I-20/07, 43. točka obrazložitve.
- [8] A. Galič, *Ustavno civilno procesno pravo*, GV Založba, Ljubljana 2004, str. 423.
- [9] Prav tam. Glej 2. točko drugega odstavka 339. člena ZPP in drugi odstavek 286.b člena ZPP v zvezi z drugim odstavkom 350. člena ZPP ter 1. točko prvega odstavka 370. člena ZPP.
- [10] V primeru zatrjevanega obstoja odklonitvenega razloga je namreč absolutno bistvena kršitev določb pravnega postopka iz 2. točke drugega odstavka 339. člena ZPP podana le, če je pri izdaji sodbe sodeloval sodnik, ki je bil s sklepom predsednika senata (že) izločen.
- [11] Take dolžnosti sodišču Zakon o sodiščih (Uradni list RS, št. 19/94 in nasl.), Sodni red (Uradni list RS, št. 17/95 in nasl.) oziroma ZPP (za primer, ko pritožbeno sodišče odloča na seji) niso nalagali. ZPP ne določa (kot denimo prvi odstavek 378. člena Zakona o kazenskem postopku, Uradni list RS, št. 32/12 – uradno prečiščeno besedilo, in nasl. – ZKP), da bi se o seji pritožbenega senata obveščale tudi stranke.
- [12] Glej 156. člen tedaj veljavnega Sodnega reda in 153. člen veljavnega Sodnega reda (Uradni list RS, št. 87/16).
- [13] Prim. Letni razpored dela (sicer za leto 2016) in njegove spremembe, ki so objavljeni na spletni strani <http://www.sodisce.si/viskp/zaposleni/letni_razpored_dela/>.
- [14] Po presoji ESČP stranki ni mogoče nalagati bremena, naj na zalogo oziroma iz previdnosti izloča sodnika, ne da bi vnaprej vedela, da bo ta sodnik dejansko odločal v njeni zadevi (glej sodbi v zadevah *Golubović proti Hrvaški* z dne 27. 11. 2012, 39. točka obrazložitve, in *Hit d. d. Nova Gorica proti Sloveniji* z dne 5. 6. 2014, 29. točka obrazložitve).
- [15] Prim. J. Zobec v: L. Ude in A. Galič (red.), *Pravdni postopek, Zakon s komentarjem*, 3. knjiga, Uradni list Republike Slovenije in GV Založba, Ljubljana 2009, str. 500.
- [16] Prim. z odločbo Ustavnega sodišča št. Up-365/05.
- [17] Glej na primer odločbo Ustavnega sodišča št. Up-219/97 z dne 13. 4. 2000 (OdlUS IX, 135).

Vrsta zadeve:

ustavna pritožba

Vrsta akta:

posamični akt

Vlagatelj:

Jožef Horvat, Šmarje

Datum vloge:

15. 7. 2014

Datum odločitve:

2. 3. 2017

Vrsta odločitve:

odločba

Vrsta rešitve:

razveljavitev ali odprava
zavrnitev

Objava:

Uradni list RS, št. 14/2017

Dokument:

US31114